

Βρυξέλλες, 20.12.2017
COM(2017) 813 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Τρέχουσα κατάσταση και δυνητική μελλοντική πορεία όσον αφορά την κατάσταση μη αμοιβαιότητας με ορισμένες τρίτες χώρες στον τομέα της πολιτικής θεωρήσεων και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού αμοιβαιότητας όπως προβλέπεται στο άρθρο 1 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 12 Απριλίου 2016, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση και την πιθανή μελλοντική πορεία όσον αφορά την κατάσταση μη αμοιβαιότητας με ορισμένες τρίτες χώρες στον τομέα της πολιτικής θεωρήσεων¹. Στην εν λόγω ανακοίνωση επισημάνθηκε ότι με την ενεργό υποστήριξη της Επιτροπής, έχουν διευθετηθεί, στη συντριπτική τους πλειονότητα, οι περιπτώσεις μη αμοιβαιότητας που κοινοποιήθηκαν σε σχέση με οκτώ τρίτες χώρες. Ωστόσο, η ανακοίνωση υπενθύμισε ότι, εάν η οικεία τρίτη χώρα δεν έχει άρει την υποχρέωση θεώρησης έως τις 12 Απριλίου 2016, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, όπως τροποποιήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1289/2013, της 11ης Δεκεμβρίου 2013², επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη για την αναστολή για περίοδο 12 μηνών της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους της εν λόγω τρίτης χώρας. Σύμφωνα με τον κανονισμό, η Επιτροπή πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις συνέπειες της αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ και των κρατών μελών της. Η ανακοίνωση του Απριλίου 2016 στάθμιζε τις συνέπειες και τον αντίκτυπο της αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ, καθώς και για τους υπηκόους των εν λόγω τρίτων χωρών, και καλούσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εξετάσουν από κοινού την πλέον ενδεδειγμένη μελλοντική πορεία.

Σε συνέχεια της παραπάνω ανακοίνωσης, η Επιτροπή εξέδωσε άλλες τρεις ανακοινώσεις, τον Ιούλιο³ και τον Δεκέμβριο⁴ 2016, και τον Μάιο 2017⁵. Πέραν της καταγραφής της επιτευχθείσας προόδου, η ανακοίνωση του Μαΐου 2017 καθόριζε επίσης τη θέση της Επιτροπής ύστερα από το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 2ας Μαρτίου 2017, σχετικά με «τις υποχρεώσεις της Επιτροπής στον τομέα της αμοιβαιότητας των θεωρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 539/2001», το οποίο καλούσε την Επιτροπή, βάσει του άρθρου 265 ΣΛΕΕ, να εκδώσει την απαιτούμενη κατ' εξουσιοδότηση πράξη το αργότερο εντός δύο μηνών από την ημερομηνία έγκρισης του ψηφίσματος⁶. Στην εν λόγω ανακοίνωση, η Επιτροπή θεωρούσε ότι, ιδίως ενόψει της προόδου που είχε επιτευχθεί τους προηγούμενους 12 μήνες και των εν εξελίξει εργασιών, η έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξης για την προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών θα ήταν αντιπαραγωγική κατά τη δεδομένη στιγμή και δεν θα εξυπηρετούσε τον στόχο επίτευξης της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ που ταξιδεύουν σε αυτές τις χώρες. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά τόσο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο όσο και τον Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για την επιτάχυνση της προόδου προς

¹ COM(2016) 221 final της 12ης Απριλίου 2016.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1289/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων και του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή, ΕΕ L 347 της 11.12.2013, σ. 74.

³ COM(2016) 481 final της 12ης Ιουλίου 2016.

⁴ COM(2016) 816 final της 21ης Δεκεμβρίου 2016.

⁵ COM (2017) 227 final της 2ας Μαΐου 2017.

⁶ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0060+0+DOC+XML+V0//EL>

την πλήρη αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων, και να υποβάλει έκθεση για τις εξελίξεις έως το τέλος Δεκεμβρίου 2017.

Η παρούσα ανακοίνωση καταγράφει την πρόοδο που σημειώθηκε σε αυτόν τον τομέα από τον Μάιο 2017 στις συζητήσεις με τον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες και αναφέρει ότι έχει πλέον επιτευχθεί πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων με τον Καναδά.

Επιπλέον, στο κεφάλαιο IV της ανακοίνωσης παρατίθεται η αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού αμοιβαιότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 1β του κανονισμού, καθώς και έκθεση σχετικά με τη χρήση της εξουσιοδότησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4β παράγραφος 2 του κανονισμού.

II. ΘΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΩΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Σε συνέχεια του ψηφίσματος, η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, με επιστολή της 2ας Ιουνίου 2017, ανέφερε στην Επιτροπή Νομικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το ενδεχόμενο άσκησης προσφυγής για παράλειψη κατά της Επιτροπής ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, όσον αφορά τις υποχρεώσεις της στον τομέα της αμοιβαιότητας των θεωρήσεων. Στις 12 Ιουλίου 2017, η Επιτροπή Νομικών Θεμάτων συνέστησε να μην ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου κατά της Επιτροπής για παράλειψη, σημειώνοντας ότι θα επανεξετάσει το ζήτημα στις αρχές του 2018.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, και κατά το τελευταίο επτάμηνο, το Συμβούλιο δεν έχει συζητήσει το θέμα.

III. ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

α. Καναδάς (κοινοποίηση από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία)

Όσον αφορά τον Καναδά, η ανακοίνωση του Μαΐου 2017 ανέφερε ήδη σημαντική πρόοδο. Η Επιτροπή εξέφρασε την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι, την 1η Μαΐου 2017, ο Καναδάς προέβη σε άρση της υποχρέωσης θεώρησης για τους Βούλγαρους και τους Ρουμάνους πολίτες που υπήρξαν κάτοχοι καναδικής θεώρησης προσωρινής διαμονής κατά τα τελευταία 10 έτη ή διαθέτουν έγκυρη θεώρηση ΗΠΑ για μη μεταναστευτικούς σκοπούς.

Η Επιτροπή χαιρετίζει το γεγονός ότι, από την 1η Δεκεμβρίου 2017, ο Καναδάς επιτρέπει την είσοδο χωρίς θεώρηση διαβατηρίου σε όλους τους πολίτες της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Επομένως, έχει επιτευχθεί πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων με τον Καναδά. Το αποτέλεσμα επιτεύχθηκε ύστερα από εκτεταμένες πολιτικές και τεχνικές επαφές μεταξύ της Επιτροπής, του Καναδά και των κυβερνήσεων της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, καθώς και ενημερωτική εκστρατεία απευθυνόμενη στους πολίτες των εν λόγω χωρών και διαβουλεύσεις με μεγάλα ταξιδιωτικά πρακτορεία και αεροπορικές εταιρείες στα δύο κράτη μέλη.

Κατά την 1^η συνεδρίαση της κοινής υπουργικής επιτροπής ΕΕ-Καναδά στο πλαίσιο της συμφωνίας στρατηγικής εταιρικής σχέσης με τον Καναδά, που πραγματοποιήθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2017 στις Βρυξέλλες, και τα δύο μέρη εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την πλήρη άρση των θεωρήσεων για όλους τους πολίτες της ΕΕ, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό

θα τονωθεί η κινητικότητα των πολιτών και θα ενισχυθούν περαιτέρω οι πολιτιστικοί, πολιτικοί και οικονομικοί δεσμοί μεταξύ της ΕΕ και του Καναδά⁷.

β. Ηνωμένες Πολιτείες (κοινοποίηση από τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο, την Πολωνία και τη Ρουμανία)

Στην ανακοίνωση του Μαΐου 2017, η Επιτροπή ανέφερε ότι οι πολιτικές και τεχνικές επαφές είχαν αυξηθεί και ότι οι συνομιλητές από τις ΗΠΑ είχαν συμφωνήσει να δρομολογήσουν διαδικασία προσανατολισμένη στην επίτευξη αποτελεσμάτων, ώστε να ενταχθούν τα πέντε κράτη μέλη στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Επιπλέον, τα πέντε ενδιαφερόμενα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν επίσης να εργαστούν από κοινού με εποικοδομητικό και θετικό πνεύμα, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και τις Ηνωμένες Πολιτείες, για να επιτευχθεί, το συντομότερο δυνατό, πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων, που θα περιλαμβάνει την εξεύρεση αμοιβαία αποδεκτών προσωρινών μέτρων. Καταρτίστηκε επισκόπηση των απαιτήσεων που δεν πληρούνται ακόμη από τα πέντε κράτη μέλη.

Κατά την υπουργική σύνοδο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ΕΕ-ΗΠΑ του Ιουνίου 2017, ο Επίτροπος κ. Αβραμόπουλος και η κα Elaine C. Duke, Υφυπουργός στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, εξέδωσαν **κοινή δήλωση**⁸ σχετικά με την πρόοδο προς την κατεύθυνση της πλήρους αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών. Η κοινή δήλωση επιβεβαίωσε τις δεσμεύσεις, όπως η διατήρηση και η επέκταση της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών και η ενίσχυση των προσπαθειών για τη βελτίωση της συνεργασίας, με σκοπό την παροχή βοήθειας προς τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο, την Πολωνία και τη Ρουμανία ώστε να προχωρήσουν ταχύτερα προς την εκπλήρωση των απαιτήσεων για το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Σύμφωνα με την κοινή δήλωση, η Επιτροπή εξακολουθεί να αξιοποιεί κάθε ευκαιρία για να επαναλάβει τη σημασία επίστευσης της προόδου προς την πλήρη αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών.

Τον Αύγουστο του 2017, ο Επίτροπος κ. Αβραμόπουλος σε συνεδρίαση με τον Συντονιστή αντιτρομοκρατικής δράσης του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, κ. Nathan A. Sales, υπενθύμισε τη σημασία του θέματος αυτού για την ΕΕ.

Η τελευταία τεχνική **τριμερής συνεδρίαση** με τις ΗΠΑ και τα πέντε ενδιαφερόμενα κράτη μέλη σχετικά με την αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων πραγματοποιήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 2017. Οι συμμετέχοντες προέβησαν σε επισκόπηση της πορείας των εργασιών όσον αφορά τις υπόλοιπες απαιτήσεις του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, όπως το ποσοστό απόρριψης αιτήσεων θεώρησης, το οποίο αποτελεί το κύριο εμπόδιο για τέσσερα κράτη μέλη· τους κύριους λόγους απόρριψης· την κατάσταση των αιτήσεων θεώρησης που υποβλήθηκαν από νέους και τις δυνατότητες δρομολόγησης ενημερωτικών εκστρατειών για να μειωθεί το ποσοστό των απορρίψεων.

Επίσης, οι ΗΠΑ παρείχαν ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά τη δημιουργία συστήματος ελέγχου της εξόδου από τη χώρα από αέρος, το οποίο σύμφωνα με τον αμερικανικό νόμο περί μετανάστευσης και ιθαγένειας⁹, αφ' ης στιγμής τεθεί σε εφαρμογή, θα είναι ικανό να εξακριβώνει την αναχώρηση του 97% και πλέον των αλλοδαπών ταξιδιωτών.

⁷ <http://www2.consilium.europa.eu/media/32024/20171204-joint-statement.pdf>

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-1671_en.htm

⁹ <https://www.uscis.gov/ilink/docView/SLB/HTML/SLB/0-0-0-1/0-0-0-0-4391.html>

Η εφαρμογή αυτού του συστήματος θα παρείχε στον Υπουργό Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ τη διακριτική ευχέρεια να παρεκκλίνει από την απαίτηση για ποσοστό απόρριψης αιτήσεων θεώρησης ίσο με 3 % και τη δυνατότητα να προτείνει την ένταξη στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης χωρών με ποσοστό απόρριψης χαμηλότερο του 10 %, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν όλες τις απαιτήσεις σχετικά με την ασφάλεια και ότι το σύνολο των μέτρων άμβλυνσης των κινδύνων ασφάλειας που λαμβάνουν οι χώρες αυτές εξασφαλίζει ότι η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης δεν θα έθετε σε κίνδυνο τα συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών στον τομέα της ασφάλειας και της μετανάστευσης. Η τριμερής συνεδρίαση και η σύνοδος των υπουργών και ανώτερων υπαλλήλων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ΕΕ-ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στις 20-21 Σεπτεμβρίου 2017 στο Ταλίν προέβη σε απολογισμό των τελευταίων εξελίξεων και αναγνωρίστηκε η πρόοδος σε τεχνικό επίπεδο.

Επιπλέον, μεταξύ 25 και 29 Σεπτεμβρίου, μια τεχνική αντιπροσωπία της Επιτροπής επισκέφθηκε τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Κύπρο, την Πολωνία και την Κροατία προκειμένου να συζητήσει για την πορεία των εργασιών όσον αφορά την εκπλήρωση των εκκρεμών απαιτήσεων του προγράμματος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Η Επιτροπή προσέφερε βοήθεια στα πέντε κράτη μέλη ώστε να συνεχίσουν να εργάζονται για την εκπλήρωση των εκκρεμών απαιτήσεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τρόπους μείωσης του ποσοστού απόρριψης αιτήσεων θεώρησης. Εν προκειμένω, η Επιτροπή πρότεινε οι ενημερωτικές εκστρατείες που απευθύνονται στους πολίτες που ταξιδεύουν στις ΗΠΑ να χρηματοδοτηθούν από τα εθνικά προγράμματα του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της ΕΕ. Για να διερευνήσει περαιτέρω τις δυνατότητες δρομολόγησης ανάλογων εκστρατειών, η Επιτροπή διοργάνωσε συμπληρωματική τηλεδιάσκεψη, στις 25 Οκτωβρίου, για παροχή περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης και για ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις ενημερωτικές εκστρατείες που δρομολογήθηκαν από κράτη μέλη στο παρελθόν. Ορισμένα από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη εξετάζουν, επί του παρόντος, τη χρήση των εθνικών προγραμμάτων τους για τον σκοπό αυτό. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να βοηθήσει περαιτέρω τα κράτη μέλη εφόσον χρειαστεί.

Η αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων περιλαμβανόταν στην ημερήσια διάταξη της υπουργικής συνόδου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ΕΕ-ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στις 17 Νοεμβρίου στην Ουάσιγκτον. Κατά την υπουργική σύνοδο, και οι δύο πλευρές σημείωσαν ότι υπήρξε πρόοδος στις συνεργατικές συζητήσεις προς την κατεύθυνση ενός αμοιβαίου και ασφαλούς καθεστώτος απαλλαγής από υποχρέωση θεώρησης σύμφωνα με τα αντίστοιχα νομικά τους πλαίσια, και δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τη συνεργασία τους στη διαδικασία αυτή¹⁰.

Όσον αφορά τις εκκρεμείς απαιτήσεις του προγράμματος απαλλαγής από υποχρέωση θεώρησης, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενες ανακοινώσεις, το ποσοστό απόρριψης αιτήσεων θεώρησης¹¹ και η εφαρμογή της συμφωνίας για την πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκλήματος (συμφωνία PCSC)¹² εξακολουθούν να αποτελούν τις δύο απαιτήσεις των ΗΠΑ οι οποίες πρέπει να εκπληρωθούν προτού η διαδικασία περάσει στο

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-4735_en.htm

¹¹ Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ δημοσίευσε τον Νοέμβριο 2017 στατιστικά στοιχεία σχετικά με την απόρριψη αιτήσεων θεώρησης, για το δημοσιονομικό έτος 2017. Βουλγαρία: 14,97 %· Κροατία: 5,1 %· Κύπρος: 1,69 %· Πολωνία: 5,92 %· Ρουμανία: 11,76 %.

¹² Συμφωνία σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος.

επόμενο στάδιο, που είναι η επιλογή της χώρας για το πρόγραμμα απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης από το Υπουργείο Εξωτερικών, ακολουθούμενη από διεξοδική διοργανική επανεξέταση της ασφάλειας. Κατά τους τελευταίους επτά μήνες, έχει σημειωθεί αξιοσημείωτη πρόοδος από την Κύπρο και τη Ρουμανία όσον αφορά τη δήλωση των απολεσθέντων και κλαπέντων ταξιδιωτικών εγγράφων στην Ιντερπόλ. Επιπλέον, το ρουμανικό κοινοβούλιο επικύρωσε τη συμφωνία PCSC· απομένει τώρα να την επικυρώσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες. Η Βουλγαρία, η Κροατία και η Κύπρος έχουν δεσμευθεί να εφαρμόσουν πλήρως τις αντίστοιχες συμφωνίες PCSC. Γίνονται επαφές από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για να δοθεί συνέχεια σε αυτό το θέμα.

Κατά τους προσεχείς μήνες, η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα πέντε ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, θα συνεχίσει τις επαφές με τις Ηνωμένες Πολιτείες σε όλα τα επίπεδα. Η στενότερη συνεργασία μεταξύ των πέντε ενδιαφερομένων κρατών μελών και των Ηνωμένων Πολιτειών είναι ήδη πραγματικότητα, δίνοντας τη δέουσα συνέχεια στα ζητήματα που επισημάνθηκαν κατά τη διάρκεια των προηγούμενων τριμερών συναντήσεων, όπως η δήλωση των απολεσθέντων και κλαπέντων ταξιδιωτικών εγγράφων στην Ιντερπόλ, οι διμερείς συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι προδραστικές εργασίες σχετικά με την απαίτηση για ποσοστό απόρριψης αιτήσεων θεώρησης, μεταξύ άλλων με τη δρομολόγηση εκστρατειών ενημέρωσης, και έχει σημειωθεί πρόοδος. Η Επιτροπή θα παροτρύνει τους ομολόγους της στις ΗΠΑ να επιταχύνουν τη διαδικασία θέσπισης του συστήματος ελέγχου της εξόδου από τη χώρα από αέρος και είναι πρόθυμη να μοιραστεί την εμπειρία της ΕΕ όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες και τα συστήματα που αναπτύσσονται επί του παρόντος και τοποθετούνται στα εξωτερικά της σύνορα (π.χ. πύλες αυτοματοποιημένου συνοριακού ελέγχου (ABC), το μελλοντικό σύστημα εισόδου/εξόδου, το σύστημα πληροφοριών και άδειας ταξιδιού (ETIAS)).

Οι τακτικές συναντήσεις υψηλού επιπέδου (π.χ. η σύνοδος των υπουργών και ανώτερων υπαλλήλων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 27-28 Φεβρουαρίου 2018 και η υπουργική σύνοδος Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων ΕΕ-ΗΠΑ τον Μάιο του 2018) και οι τεχνικές συναντήσεις, όπως η επόμενη τριμερής συνεδρίαση που θα πραγματοποιηθεί κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018, θα αποτελέσουν ευκαιρίες για περαιτέρω επιτάχυνση της προόδου.

IV. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 1β του κανονισμού, μέχρι 10ης Ιανουαρίου 2018, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού αμοιβαιότητας και, εφόσον απαιτείται, υποβάλλει νομοθετική πρόταση τροποποίησης του κανονισμού.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 539/2001 τροποποιήθηκε το 2013 με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1289/2013, μετά από εκκλήσεις των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για έναν αποδοτικότερο μηχανισμό αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων¹³, ο οποίος θα προέβλεπε αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και δυνατότητα θέσπισης αυστηρότερων

¹³ Ο προηγούμενος μηχανισμός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το 2005, έδωσε τη δυνατότητα στην Επιτροπή, μετά τις κοινοποιήσεις εκ μέρους των κρατών μελών περιπτώσεων μη αμοιβαιότητας, να υποβάλλει πρόταση που να προβλέπει την προσωρινή επαναφορά της υποχρέωσης θεώρησης για τους υπηκόους της οικείας τρίτης χώρας.

μέτρων έναντι τρίτων χωρών που δεν χορηγούν πλήρη αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων. Ο αναθεωρημένος μηχανισμός προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή τις υφιστάμενες και νέες περιπτώσεις μη αμοιβαιότητας με τρίτες χώρες. Αμέσως μετά τη δημοσίευση των κοινοποιήσεων των κρατών μελών, η Επιτροπή, κατόπιν διαβουλεύσεων με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, οφείλει να προβεί σε διαβήματα προς τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα, ιδίως στον πολιτικό, οικονομικό και εμπορικό τομέα, για την επαναφορά ή την καθιέρωση της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Το αργότερο 6 μήνες μετά την ημερομηνία δημοσίευσης των κοινοποιήσεων και, στη συνέχεια, σε τακτά χρονικά διαστήματα μέχρι 6 μηνών, η Επιτροπή οφείλει είτε να εκδώσει εκτελεστική πράξη, σύμφωνα με την οποία η απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για ορισμένες κατηγορίες υπηκόων της οικείας τρίτης χώρας αναστέλλεται προσωρινά για περίοδο έως έξι μηνών, είτε να υποβάλει έκθεση αξιολόγησης της κατάστασης στην επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 4α παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 539/2001, με τους λόγους για τους οποίους αποφάσισε να μην αναστείλει την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης. Κατά την εξέταση περαιτέρω μέτρων, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα των μέτρων που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη με σκοπό τη διασφάλιση της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης όσον αφορά την εν λόγω τρίτη χώρα, τα μέτρα που έχουν ληφθεί από την Επιτροπή σε διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και με τις αρχές της εν λόγω τρίτης χώρας. Σύμφωνα με τον κανονισμό, η Επιτροπή υποχρεούται επίσης να λαμβάνει υπόψη τις συνέπειες της αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τις εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης και των κρατών μελών της με την εν λόγω τρίτη χώρα.

Κατά το δεύτερο στάδιο του μηχανισμού, εάν η τρίτη χώρα δεν έχει άρει την υποχρέωση θεώρησης εντός 24 μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης (εν προκειμένω έως τις 12 Απριλίου 2016), η Επιτροπή υποχρεούται να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη για την προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για περίοδο 12 μηνών για τους υπηκόους της εν λόγω τρίτης χώρας (άρθρο 1 παράγραφος 4 στοιχείο στ) του κανονισμού).

Το 2014, η Επιτροπή έλαβε **κοινοποιήσεις** καταστάσεων μη αμοιβαιότητας από **πέντε κράτη μέλη: τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο, την Πολωνία και τη Ρουμανία. Οι κοινοποιήσεις αυτές σχετίζονταν με τον Καναδά, τις ΗΠΑ, την Αυστραλία, το Μπρουνέι και την Ιαπωνία**¹⁴.

Έκτοτε, η **Αυστραλία** ήρε την υποχρέωση θεώρησης διέλευσης από αερολιμένα για τους Βούλγαρους πολίτες τον Οκτώβριο του 2014 και για τους Κροάτες και Ρουμάνους πολίτες τον Ιούνιο 2015. Επομένως, έχει επιτευχθεί πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων με την Αυστραλία. Το **Μπρουνέι** (κοινοποίηση από την Κροατία) κατήργησε την υποχρέωση θεώρησης για τους Κροάτες πολίτες και άρχισε να χορηγεί δικαίωμα παραμονής 90 ημερών χωρίς υποχρέωση θεώρησης στους πολίτες του Λιχτενστάιν, κάτι που κοινοποιήθηκε επίσημα στις 13 Απριλίου 2016. Η **Ιαπωνία** (κοινοποίηση από τη Ρουμανία) ενημέρωσε τη Ρουμανία στις 17 Δεκεμβρίου 2015 ότι το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους Ρουμάνους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των κατόχων προσωρινών διαβατηρίων, παρατάθηκε έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018. Επομένως, έχει εξασφαλιστεί πλήρης αμοιβαιότητα

¹⁴ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. σημείο I.β) της πρώτης έκθεσης περί αμοιβαιότητας — C(2004) 7218 τελικό.

στον τομέα των θεωρήσεων με την Ιαπωνία έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018. Ο **Καναδάς**, όπως αναφέρθηκε ήδη στο σημείο III της παρούσας ανακοίνωσης, επιτρέπει είσοδο χωρίς θεώρηση διαβατηρίου σε όλους τους πολίτες της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας από την 1η Δεκεμβρίου 2017. Επομένως, έχει επιτευχθεί πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων και με τον Καναδά.

Αξιολόγηση

Αποτελεσματικότητα του μηχανισμού

Ο αριθμός των περιπτώσεων μη αμοιβαιότητας μειώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων δυόμισι ετών, με αποτέλεσμα οι Ηνωμένες Πολιτείες να είναι πλέον η μόνη τρίτη χώρα στον κατάλογο απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης της ΕΕ που δεν επιτρέπει την είσοδο χωρίς θεώρηση διαβατηρίου στους πολίτες όλων των κρατών μελών. Υπό το πρίσμα αυτό, μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές ότι ο **μηχανισμός αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων**, όπως τροποποιήθηκε με τον **κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1289/2013, υπήρξε αποτελεσματικός**. Ο τρέχων μηχανισμός θεσπίζει θεσμικά χρονοδιαγράμματα και προβλέπει ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση περιπτώσεων μη αμοιβαιότητας, μεταξύ άλλων με σκοπό τη χρήση τους ως μοχλών για την επίτευξη προόδου με συντονισμένο τρόπο έναντι τρίτων χωρών, καθορίζοντας με σαφή και διαφανή τρόπο τα στάδια, συμπεριλαμβανομένης της προσωρινής αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Η ύπαρξη του μηχανισμού αυτού έχει προληπτικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που μια τρίτη χώρα εξετάζει το ενδεχόμενο να (επ)επιβάλλει υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες ενός ή περισσότερων κρατών μελών. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, ως ένα βαθμό, ο μηχανισμός αυτός παρείχε κίνητρα σε τρίτες χώρες να άρουν τις υφιστάμενες απαιτήσεις θεώρησης.

Σε κάθε περίπτωση, η ύπαρξη του μηχανισμού αποτελεί ένδειξη αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών και, δεδομένης της προόδου που επιτεύχθηκε τα τελευταία δυόμισι έτη, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο μηχανισμός συνέβαλε στην επίτευξη προόδου προς την πλήρη αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων έναντι των τρίτων χωρών.

Η προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τρίτες χώρες

Η προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τις τρίτες χώρες που δεν παρέχουν αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων είναι ένα από τα κεντρικά στοιχεία του μηχανισμού αμοιβαιότητας, αλλά δεν έχει ζητηθεί ποτέ από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη (ούτε σε περιορισμένη έκταση, για ορισμένες κατηγορίες υπηκόων της οικείας τρίτης χώρας). Σύμφωνα με τον κανονισμό, σε αυτές τις περιπτώσεις, η Επιτροπή πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις συνέπειες της αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ και των κρατών μελών. Όσον αφορά τις χώρες που καλύπτονται από τον τρέχοντα μηχανισμό αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων, στην ανακοίνωση του Απριλίου 2016 η Επιτροπή αξιολόγησε τις συνέπειες και τις επιπτώσεις της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ, καθώς και για τους υπηκόους των οικείων τρίτων χωρών. Στην ανακοίνωση του Απριλίου 2016 και στις τρεις επακόλουθες ανακοινώσεις που παρουσιάστηκαν τον Ιούλιο και τον Δεκέμβριο 2016, καθώς και τον Μάιο 2017, η Επιτροπή υποστήριξε ότι η προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για συγκεκριμένες τρίτες χώρες που δεν παρέχουν αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων, ιδίως με δεδομένη την πρόοδο που έχει επιτευχθεί και τις εν εξελίξει εργασίες με συγκεκριμένη τρίτη χώρα και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, θα ήταν αντιπαραγωγική και δεν θα εξυπηρετούσε την επίτευξη

του στόχου απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ. Κάλυψε επίσης το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εξετάσουν από κοινού την πλέον ενδεδειγμένη μελλοντική πορεία.

Διαδικαστικές αδυναμίες

Διαδικαστικά, αδυναμίες στη λειτουργία του μηχανισμού αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων έχουν επισημανθεί από δύο απόψεις. Πρώτον, το διάστημα έξι μηνών για την υποχρέωση υποβολής εκθέσεων στην Επιτροπή κατά το πρώτο στάδιο του μηχανισμού είναι υπερβολικά σύντομο, δεδομένου ότι, ενώ οι περιπτώσεις μη αμοιβαιότητας μπορούν να επιλυθούν σε πολιτικό επίπεδο, ενδέχεται να απαιτηθεί περισσότερος χρόνος για την εφαρμογή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στην πράξη. Δεύτερον, η μέγιστη προθεσμία - 90 ημέρες - για να τεθεί σε εφαρμογή η υποχρέωση θεώρησης ενδέχεται να είναι υπερβολικά σύντομη στις ιδιαίτερες περιπτώσεις ορισμένων τρίτων χωρών (π.χ. δεν φαίνεται επαρκής για να επανέλθει στην πράξη η υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες των ΗΠΑ).

Εν κατακλείδι, δεδομένου ότι, παρά τις προαναφερθείσες αδυναμίες, ο τρέχων μηχανισμός αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων έχει συμβάλει στην επίλυση της συντριπτικής πλειοψηφίας των περιπτώσεων μη αμοιβαιότητας τα τελευταία δύο μισά έτη, η Επιτροπή, προς το παρόν, δεν εξετάζει νομοθετική πρόταση για την αναθεώρηση του μηχανισμού.

Χρήση της εξουσιοδότησης

Σύμφωνα με το άρθρο 4β του κανονισμού, η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 4 στοιχείο στ) ανατίθεται στην Επιτροπή για περίοδο πέντε ετών από 9ης Ιανουαρίου 2014 και η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση σχετικά με την εξουσιοδότηση το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη της πενταετούς περιόδου. Η Επιτροπή αναφέρει ότι δεν έχει κάνει χρήση της εξουσίας αυτής.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη κατά προτεραιότητα στην επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας στον τομέα των θεωρήσεων για όλα τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή χαιρετίζει το γεγονός ότι ο **Καναδάς**, σύμφωνα με την προηγούμενη δέσμευσή του, την 1η Δεκεμβρίου 2017 ήρε την υποχρέωση θεώρησης για *όλους* τους Βούλγαρους και Ρουμάνους πολίτες. **Επομένως, έχει επιτευχθεί πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων με τον Καναδά.**

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παροτρύνει τις Ηνωμένες Πολιτείες να συνεργαστούν περαιτέρω, στο πνεύμα της κοινής δήλωσης που εγκρίθηκε τον Ιούνιο 2017, με τα πέντε ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και την Επιτροπή για την επιτάχυνση της προόδου προς την πλήρη αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων, **ούτως ώστε να υπάρξει έντονη και συγκεκριμένη δράση από όλες τις πλευρές.**

Με δεδομένο το γεγονός ότι η πλήρης αμοιβαιότητα στον τομέα των θεωρήσεων έχει επιτευχθεί με τον Καναδά, καθώς και τις εν εξελίξει εργασίες με τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως έχουν τα πράγματα, η Επιτροπή εμμένει στη θέση της ότι η συνεργασία και η κοινή διπλωματική επαφή εξακολουθεί να είναι ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος για την επίτευξη προόδου. Επιπλέον, η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί ότι η **έκδοση κατ' εξουσιοδότηση**

πράξης για την προσωρινή αναστολή της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών θα ήταν αντιπαραγωγική την παρούσα στιγμή και δεν θα εξυπηρετούσε την επίτευξη του στόχου απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ που ταξιδεύουν στις ΗΠΑ. Η θέση αυτή μπορεί να αναθεωρηθεί υπό το φως των εξελίξεων.

Όσον αφορά την αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με την **αποτελεσματικότητα του μηχανισμού αμοιβαιότητας**, η Επιτροπή αναγνωρίζει την **πρόοδο** που έχει επιτευχθεί μετά την έγκριση του αναθεωρημένου μηχανισμού. Αν και η πρόοδος αυτή δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στον μηχανισμό, αυτός αποτελεί όντως ένα μέσο που επιτρέπει τη συλλογική και συντονισμένη δράση της ΕΕ σε περιπτώσεις μη αμοιβαιότητας και θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί χρήσιμο εργαλείο έναντι ορισμένων τρίτων χωρών. Κατά την παρούσα χρονική στιγμή, η Επιτροπή δεν σκοπεύει να υποβάλει νομοθετική πρόταση για την αναθεώρηση του μηχανισμού.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την μελλοντική πορεία. Θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τις περαιτέρω εξελίξεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το αργότερο μέχρι το φθινόπωρο του 2018.